

Torpfjärden 2018

Torpfjärden är en ca 95 hektar stor och grund havsvik som ligger ett par kilometer väster om Mariehamn. Inloppet, Strömmen (se bild 1), avgränsas i nordväst av Ramsholm och i sydost av Möckelö. Under senare delen av 1960-talet byggdes en vägbank över Strömmen för huvudväg 1 till Eckerö. Vägbanken förseddes med vägtrummor för vattenutbytet mellan fjärden och havet. Bygget ledde till att Strömmen småningom slammade igen och grundades upp. Vass fick därmed goda förhållanden och nu finns där ett ca 200 m långt bälte av tätvuxen vass. År 2018 breddades vägbanken för att också få rum med en gång- och cykelväg. Under sommaren 2018 var stora ytor i Torpfjärden torrlagda och misstanken väcktes om att breddningen av vägbanken var orsaken till att havsvattnet inte nådde in i Torpfjärden.

Torpfjärden är en stor och mycket bra lekplats för många av våra vanligaste fiskarter såsom abborre, gädda, mört, id och braxen. Ur fiskevårdssynpunkt är det viktigt att fisk kan vandra till och från Torpfjärden. Under de senaste åren har dock tillgängligheten till fjärden varit begränsad eller helt avstängd på grund av det omfattande vassbältet.

Bild 1. Vy över Strömmen till Torpfjärden, som visar vägbanken och omfattningen av vassbältet.

Förhållanden år 2018

Havsvattennivån har under år 2018 varit mycket låg (se Bild 2). I februari sjönk nivån till långt under medelvattenståndet och var fram till mitten av augusti endast sporadiskt över det. Därefter låg vattennivån nära medelvattenstånd i ca en månad. I mitten av september steg vattenståndet till upp mot + 25 cm. Perioden maj – augusti var mycket varm (se <http://sv.ilmatieteenlaitos.fi/statistik-fran-och-med-1961>), vilket gjort att avdunstningen var stor. Man räknar generellt med att vattennivån minskar med ca 1 cm per dygn till följd av avdunstning. Nederbörden var dessutom mycket liten under den här perioden (se <http://sv.ilmatieteenlaitos.fi/statistik-fran-och-med-1961>).

I samband med breddningen av vägbanken 2018 byttes de gamla vägtrumorna ut mot större trummor och trumbottnarna lades på ett djup långt under normalvattenstånd.

Föglö

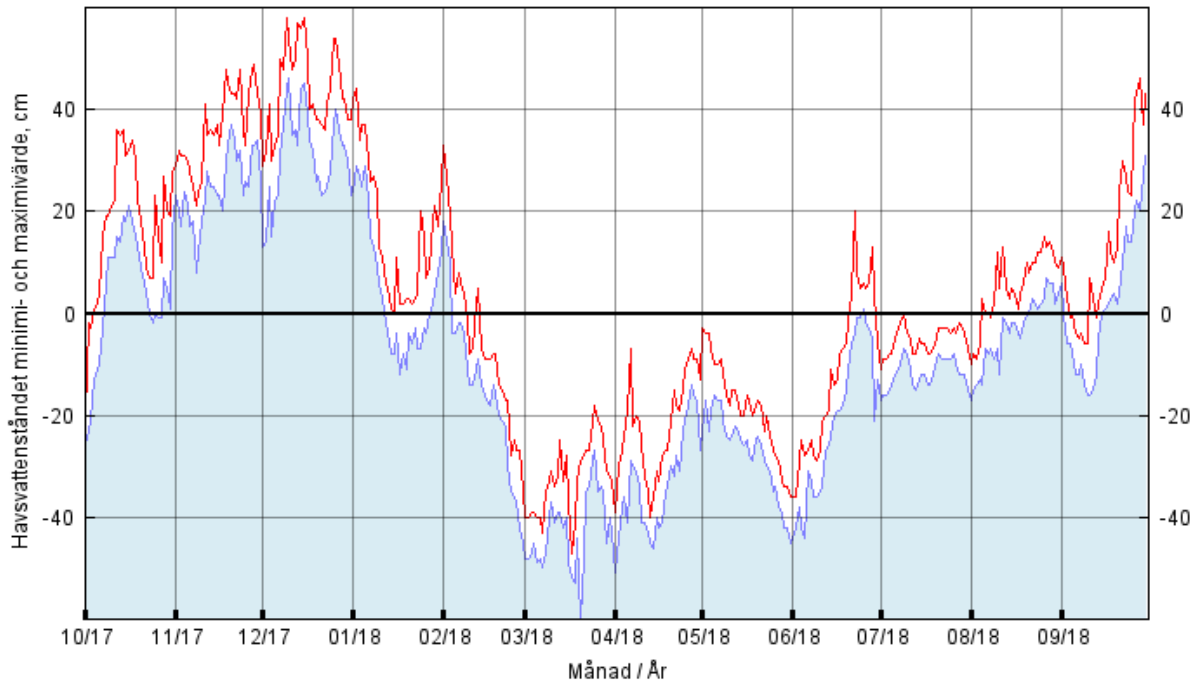

Bild 2. Vattenståndet under året vid den närmaste mätningsplatsen i Föglö. Den röda linjen visar dygnets högsta uppmätta värde och den blåa linjen visar dygnets lägsta (<https://sv.ilmatieteenlaitos.fi/vattenstandet>)

Inspektioner 2018

Vid inspektion av fiskeribyran den 13 augusti 2018 var havsvattenståndet + 3 till 4 cm och då strömmade vatten in i Torpfjärden. Salthalten var 5,8 ppt vid vägtrumman och den var samma i havet. Det fanns även massor med fiskyngel i och utanför trumman.

Infrastrukturavdelningen gjorde avvägningar den 4 september 2018 i havet utanför vassbältet och vid den nya vägtrumman. Avvägningen gjordes enligt höjdsystem N60. Mätningen visade att havet utanför vassen låg på -24 cm och vattennivån vid vägtrumman vid -42 cm. Vattennivån är således 18 cm lägre vid vägtrumman/Torpfjärden jämfört med havet. Den nya vägtrummans nedre botten ligger på -105 cm. Medelvattenståndet var vid det här tillfället -3 cm.

Fiskeribyran har en film över området gjord med drönare under år 2018.

Diskussion och slutsatser

Havsvatten har troligen inte kunnat tränga in Torpfjärden under perioden februari – augusti. Samtidigt har avdunstningen varit stor och nederbörden liten. Sammantaget har det lett till att vattennivån inne i Torpfjärden har sjunkit och att stora delar av bottnarna inne i fjärden varit blottlagda under lång tid. Det finns sannolikt en tröskel inne i vassbältet, som ligger nära normalvattenstånd +/- 0 cm.

Vattenståndet har under senare delen av september varit högre än normalvattenståndet och de tidigare torrlagda ytorna i Torpfjärden låg i början av oktober under vatten.

Vassbältet är ca 200 m långt och en eventuell muddring av kanalen kan innebära att ett ännu längre avsnitt bör åtgärdas. En åtgärd av det här slaget är omfattande och kan kräva miljötillstånd. Det finns flera vattenägare i sundet och i Torpfjärden, alla privata.

Man bör också ha i åtanke att en muddring innebär att vattennivån i Torpfjärden då följer havets vattenstånd. Vid lågvatten kommer därmed stora delar av fjärden att torrläggas. Om man vill undvika det så finns möjligheten att anlägga en tröskel vid vattenståndet +/- 0 cm i muddringskanalen. Då skulle vattenomsättningen i fjärden fungera på samma sätt som idag. Fiskvandring kan då försvåras under vissa förhållanden, men den risken finns för alla liknande naturliga lekområden i sötvatten.

Det är viktigt ur fiskevårdssynpunkt att fisk kan vandra in och ut till Torpfjärden.

Bedömningen är att den låga vattennivån under år 2018 i Torpfjärden inte beror på breddningen av vägbanken utan på naturliga orsaker, det vill säga, lågt havsvattenstånd i kombination med hög värme, hög avdunstning och liten nederbörd.

Kaj Ådjers, 25 oktober -18

Fiskeribyran

Ålands Landskapsregering